

УНИЈА

 UNHCR
The UN Refugee Agency

ИНФО

www.unijakm.org

Број 82.

Год. VIII

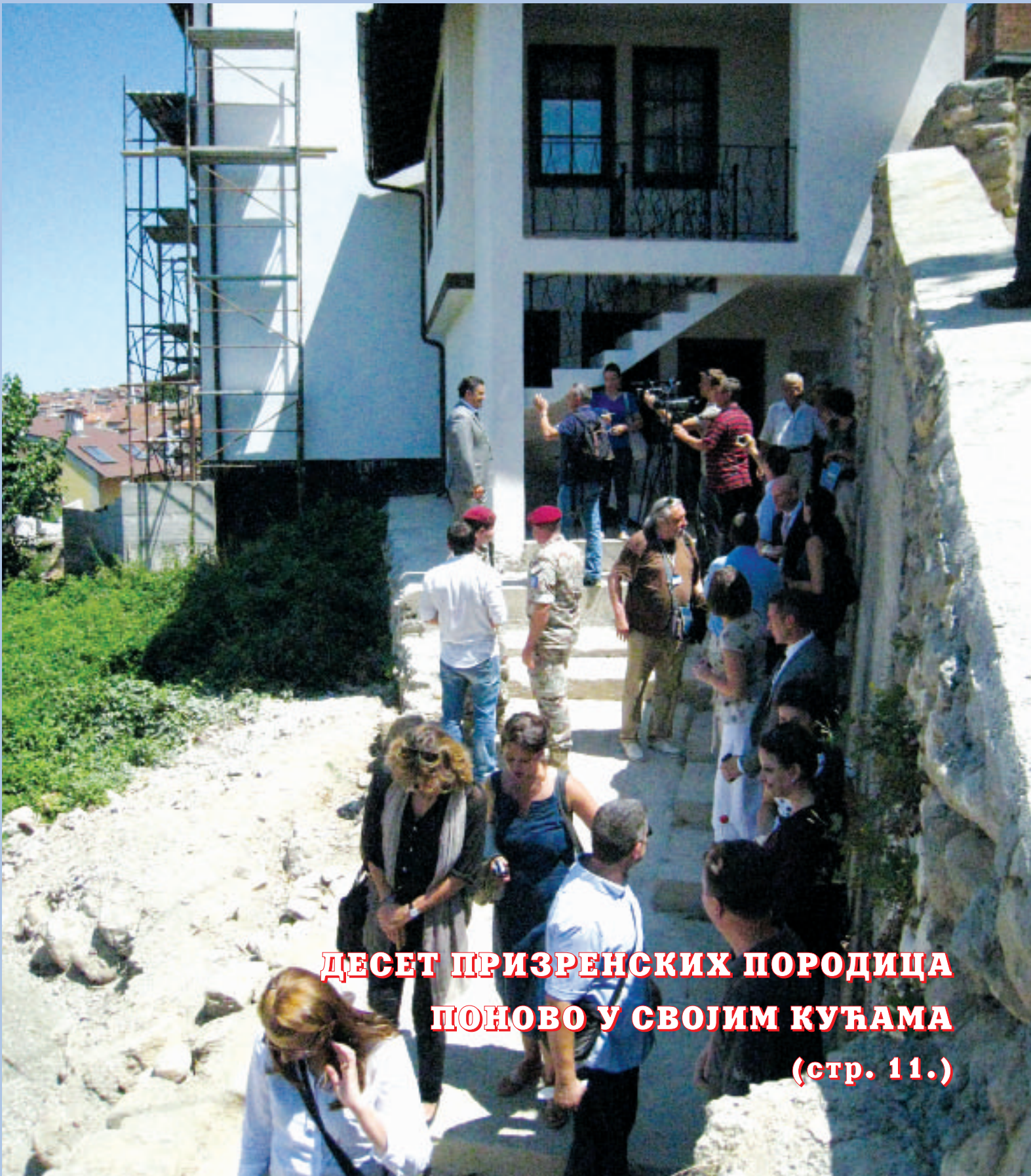
Београд

2011.

Бесплатан примерак

ISSN 1820-3531

Издавање овој Билтена омогућио је Високи комесаријат за избеглице (UNHCR)

**ДЕСЕТ ПРИЗРЕНСКИХ ПОРОДИЦА
ПО НОВО У СВОЈИМ КУЋАМА
(стр. 11.)**

ПОВРАТАК

НА СВЕЧАН НАЧИН, КРАЈЕМ ЈУЛА, У СТАРОМ ДЕЛУ ПРИЗРЕНА
УРУЧЕНИ КЉУЧЕВИ ДЕСЕТ НОВОИЗГРАЂЕНИХ КУЋА

НА СТАРИМ ТЕМЕЉИМА

*Када је крајем прошле године почела изградња ду-
гоочекиваних кућа за повратнике, неколико
стојина мешара од самог центра града, ни они на-
јуборнији и најодважнији Призренци, нису се надали
да ће се осам месеци касније уселићи у своје нове до-
мове, изграђене на темељима порушених. Пројекат
“Повратак у град Призрен”, односно иницијатива
за изградњу кућа у урбаном делу овог града, за-
почета је још 2005. године, од стране удружења “
Свети Спас”, а након многих обећања, прве куће су
почеле да се граде тек новембра прошле године. Свих
десет кућа изграђено је у амбијенталном стилу, а
урађени су и прилазни путеви и осветљење до сваке
од њих. У Призрену је до 1999. године живело око
12.000 Срба, а сада их, са овим повратницима, има
око 40-ак.*

Госте, који су у великом броју пристизали на церемонију доделе кључева, домаћини су дочекали како то српски обичаји налажу са погачом, а уместо соли, понудили су им чувени шарски сир.

РЕЧИ ЗАХВАЛНОСТИ

“Желим да се у моје име и у име свих повратника у склопу пројекта “Одрживи повратак у град Призрен” захвалим Британској амбасади, у Приштини, Министарству за заједнице и повратак Владе Косова, Данском савету за избеглице, општини Призрен и свим добрим људима, који су омогућили наш повратак на вековна огњишта. Надам се да ће ово бити почетак повратка осталих суграђана који годинама теже да се врате у своје домове”, захвалио се, у име домаћина, **Александар Митровић.**

Донаџори и домаћини...

... повратници, гостии и медији.

НА РЕДУ ПОТКАЉАЈА

Повратак српских породица у Призрен је први остварени пројекат повратку расељених Срба у урбане средине на Косову после 1999. године. Влада Велике Британије финасирала је пројекат са 384.000 евра, а Министарство за заједнице и повратак са 167.000 евра. Зато ови људи који су исказали и вољу и храброст за службују да им се помогне у одрживом повратку из много разлога, а свакако један од најважнијих је и тај да од њиховог опстанка овде зависи обнова преосталих порушених кућа у најрепрезентативнијем делу Призрена - Поткаљаји.

СРЕДСТВА И ЖЕЉА

Доминик Хајдн Брејтвajt, први секретар амбасаде Велике Британије у Београду, укратко је подсетио присутне на све оно што је до сада учињено и колико је труда уложено да би се омогућио повратак расељених у Призрен. Раније, почетком ове године, Брејтвajt је посетио колективне центре у околини Београда, о чему смо писали у нашем часопису, и уверио се у каквим тешким условима живе расељени Призренци. Између осталог и због тога је још једном пожелео добродошлицу повратницима.

Нагласио је да је Призрен увек био мултиетнички град и да су његови становници различитих националности, свако на свој начин допринели богатству његових културних и историјских вредности. Брејтвajt је рекао да је веома задовољан што је десет кућа завршено и што се у Призрен вратило десет српских породица чији су чланови изразили жељу да остану у "свом граду".

"Ово је пилот пројекат за повратак расељених. Његов наставак зависиће од буџета Владе Велике Британије и жеље расељених Срба да се врате у Призрен. Уколико све буде у реду, ми се надамо да ћемо заједно са Министарством за заједнице и повратак наставити сарадњу и на реализацији наредног пројекта повратка расељених у Призрен", рекао је британски дипломата

Представница Данског савета, организације која је са удружењем "Свети Спас" имплементирала овај пројекат, захвалила се на сарадњи свима који су омогућили први организовани урбани повратак на Косово и Метохији. Пожелела је повратницима да се поново осећају у свом граду као некада и изразила наду да ће се пројекат у град Призрен наставити.

ПОЗИВ ДОМАЋИНА

Добродошлицу свим присутнима пожелео је испред општинских власти **Орхан Лопар**, заменик градоначелника Призрена, задужен за заједнице и повратак.

Лопар је позвао све расељене призренске Србе да се врате и да живе у својим кућама, јер је у том граду "могућ заједнички живот свих заједница", још једном нагласивши да је то први пројекат повратка расељених Срба у урбану средину који је реализован после рата 1999. године.

"Ишао сам у Београд да зовем расељене призренске Србе да се врате. Поново ћу то да урадим и сада када је у

питању нови пројекат за повратак у историјско језгро града, насеље Поткаљају. Сигуран сам да има Срба који желе да се врате, јер сада тамо у Србији тешко живе у камповима или под киријом", истакао Лопар.

Велики број медијских кућа пратио је овај догађај, а један од новинара упитао је потпредседника општине да ли су поред неспорно лепих кућа могла бити боље уређена и ограђена дворишта.

"Општина ће у сарадњи са Министарством за заједнице и повратак урадити и тај посао, као и ситније поправке електро и хидро-инсталације за које повратници кажу да

Обилазак завршених кућа

нису завршене", одговорио је заменик председника општине, поново истичући да га радује то што је десет кућа изграђено тако да се заштити амбијентална градња историјског језгра Призрена.

СЛЕДИ ЗАПОСЛЕЊЕ

Док су гости, након званичног дела, уз послужење ћаскали у пријатној атмосфери, повратницима су мисли биле окренуте скорој будућности.

"Данас смо добили кључеве од својих кућа и оне су лепо урађене. Задовољни смо до сада постигнутим и очекујемо повратак и осталих суграђана. Доста је безбедно у граду и до сада није било никаквих проблема.

РАСЕЉЕНИХ

Ипак један постоји, поготово за нас млађе повратнике. То је запослење. Лепо је што су куће изграђене и што се у њима може сасвим солидно живети. Међутим, живот није само становање, већ и храна и остале потребе које захтева сваки нормални човек. Зато су потребна средства. А без посла се не може до пара. Зато бих апеловао на примајућу заједницу да нам помогну у вези запошљавања како бисмо имали од чега да живимо. Када се то буде решило, тада можемо и да причамо о озбиљнијем повратку читавих породица”, рекао нам је, после церемоније пријема кључева, Александар Митровић.

У оквиру пројекта првог урбаног масовнијег повратка у град Призрен, међу десет направљених српских кућа налази се и дом породице **Мирић**. И то на најлепшем месту у Призрену одакле се град на Бистрици види као на длану. До куће Мирића, стиже се узаним сокаком, који је сам за себе, архитектонски раритет. Није било лако грађевинарима да до места градње допреме материјал, али је то успешно учињено, а сокак поново уређен и поплочан

Надица Мирић, сада удата Нашпалић, каже да им се испунила животна жеља и да опет на овом месту имају кућу. Нажалост, онај који је то и највише желео, њен отац, тај тренутак није дочекао. Одлазак главе породице, јесте у доброј мери помутио радост због повратка, али се, како каже Надица, мора даље. Ту ће живети њена мајка **Симка**, која је такође присуствовала уручењу кључева.

Свих десет породица које су се у оквиру овог пројекта вратиле у Призрен, истичу спремност да ту и остану. Од велике је важности то што си им куће веома близу и што ће моћи да рачунају једни на друге.

ДВАДЕСЕТ ДАНА КАСНИЈЕ

Обично након пријема кључева одређен број повратничких породица, остане ту неколико дана, а онда се врати у централну Србију. Наша екипа се недавно путујући по Косову и Метохији, по ко зна који пут уверила у ту чињеницу. Био је то можда и разлог више да обиђемо

Горан Томић, рејтко с друге стране објектива

Надица са мајком Симком испред новој дома

Призренце повратнике.

На наше пријатно изненађење, већину њих смо и затекли у својим кућама. **Драган Стефановић**, иначе познати призренски стоматолог, осим што је добио ствари за опремање куће, похвалио нас се стоматолошком опремом која је такође саставни део пројекта. “Нисам очекивао да ће да буде нешто такво, одлично је. Мислио сам да ће то бити нешто минимално, овако нешто сигурно не”, искрен је Драган док нам показује опрему. У међувремену је пристигао и **Петрит Блаца**, представник Данског савета за избеглице, имплементатор овог пројекта. Каже нам да се пројекат приводи крају и да ће ускоро, ако се пронађу средства кренути и онај у Поткаљаји.

Док причамо с њима у посету су му стигли **Јелена и Драгољуб Бенцаревић**. Њихова кућа налази се преко пута. Обишли смо и њих, као и породицу **Гаџић** чија је кућа такође у самом комшилуку. Касно увече стигли смо и до куће **Славице и Живорада Зајића**. Они су привремено смештај пронашли у Црној Гори. Данас су опет на своме. Затекли смо их како уживају у погледу на Призрен са терасе своје куће. Мало смо сели и попричали о неким лепшим временима. Професор **Зајић**, кога познају сви Призренци и по лепом певању, сетио се још неких људи из суседства који су заједно са њим увесељавали своје комшије, а како рече, чуло их је пола Призрена. Како живе и шта су добиле ове, али и остале породице писаћемо у наредном броју Унија ИНФО.

ПИТАРКЕ РАМАЗАНКЕ

Добар водич по овом крају био нам је сниматељ **Горан Томић**, члан наше екипе, који се старијим Призренцима представља као Румункин унук, јер га тако боље знају. Стигли смо да видимо и његову узурпирану кућу, али нас је одвео и на право место за излазак, новоотворени кафић “Театар” наомак Саборне цркве. А одатле са старим пријатељима Призренцима у шетњу Шадрваном, на ђуфте код Суље, да би све то зачинили тулумбом и бозом код Ирфана. На крају нисмо заборавили понети, а богами се и засладити рамазанским питаркама. Многи Призренци, би нам позавидели на оваковом проводу, констатујемо, док који минут после поноћи напуштамо царски град.

Забележили: Ш. Алија и М. Кончар, фото: С. Јефтић